

CREACIÓ D'UN ÀLBUM VIRTUAL DE FOTOGRAFIES DEL FONTS FRANCESC CASAÑAS RIERA

Francesc Fabregat Guinot, David González Ruiz, Isabel Pardo Navarro, Ruben Rodríguez Garcia, Judith Unamuno Gasulla.

Adhoc Synectic Systems, Arxiu Històric de Sabadell

L'àlbum virtual de fotografies de Francesc Casañas Riera és un projecte pioner de col·laboració entre l'empresa d'enginyeria informàtica i desenvolupament de sistemes Adhoc Synectic Systems i l'Arxiu Històric de Sabadell. Gràcies a aquesta iniciativa és possible conèixer millor l'obra d'aquest fotògraf sabadellenc recreant, en un entorn web, un àlbum de fotografies de les dècades de 1920 i 1930.

Una llarga trajectòria de col·laboracions professionals entre les dues institucions ha facilitat l'entesa per impulsar aquest projecte. Amb l'àlbum virtual de fotografies l'Arxiu Històric de Sabadell compleix amb un dels objectius que s'ha marcat pels propers anys: Després de fer accessible a la seva sala de consulta una base de dades amb aproximadament 70.000 fotografies, en un futur vol comunicar a través d'Internet les seves col·leccions més importants sense que això suposi un problema legal. Per la seva banda, Adhoc Synectic Systems acumula una àmplia experiència en projectes de digitalització i desenvolupament de software i l'àlbum virtual suposava evolucionar al sector del patrimoni fotogràfic una experiència semblant que prèviament havia fet amb l'Institut Cartogràfic de Catalunya en virtualitzar una còpia del segle XVI de l'atles de Ptolomeu.

L'experiència és innovadora perquè fins al moment no hi ha cap eina de difusió de patrimoni fotogràfic similar a cap arxiu o biblioteca de l'Estat espanyol. Existeixen altres antecedents de virtualitzacions com el

Quijote de la Biblioteca Nacional d'Espanya,¹ l'esmentat atlas de Ptolomeu de l'Institut Cartogràfic de Catalunya² o el Messies d'Haendel de la British Library,³ però sempre estem parlant de patrimoni bibliogràfic.

En l'execució del projecte, l'Arxiu Històric de Sabadell s'ha encarregat de "crear" l'àlbum i proveir els continguts fotogràfics i Adhoc Synectic Systems ha desenvolupat la programació informàtica, tot pensant en obtenir un producte consultable via web atractiu i àgil.

Diem que hem creat l'àlbum virtual de fotografies perquè en els nostres fons no existeix prèviament un àlbum fotogràfic idoni per fer aquest producte, no existeix en el món físic i, per tant, hem de crear-lo. Per fer-ho seguim els següents passos.

En primer lloc cal decidir si volem un àlbum que sigui una mostra de tots els nostres fons i col·leccions o bé d'un únic autor, i ens decantem per aquesta alternativa: optem pel fotògraf Francesc Casañas Riera. El motiu d'aquesta elecció respon a diversos factors que el fan idoni per a l'experiència: és un dels fons fundacionals de la Secció d'Imatge i So de l'Arxiu Històric de Sabadell, té un alt índex de consulta per part dels usuaris, està digitalitzat i podem aportar el fitxers d'alta resolució sense problemes i, finalment, els seus continguts i cronologia no presenten cap problema per penjar les imatges a la xarxa. El valor patrimonial, documental, històric i artístic del fons Francesc Casañas Riera és del tot inqüestionable i ha estat sobradament exposat i analitzat al llarg d'aquests anys per historiadors, arxivers i documentalistes. La seva explotació ha estat i és intensa i ininterrompuda. La substitució dels originals per fitxers digitals l'any 2007 ha estat clau per a la preservació dels negatius de vidre i els positius d'època, alhora que ha facilitat a les generacions futures que coneguin aquest important patrimoni local de la ciutat de Sabadell. L'àlbum virtual de fotografies és un pas més i

mostra per primera vegada el fons Casañas a través d'Internet.

En segon lloc decidim que l'àlbum ha de tenir una estètica contemporània a la cronologia productiva del nostre autor (1925-1936). Per tant, per donar format al contenidor de les fotografies creem un àlbum fictici de la següent manera:

- Triem un àlbum de fotos dels nostres fons que sigui de l'època i estigui ben conservat, reproduïm fotogràficament les cobertes i les contracobertes per oferir el marc on se situaran les fotografies.

- Decidim el format de l'àlbum, que serà quadrat i la disposició interior de les fotos, que seran màxim de 4 per pàgina.

- Adquirim fulls de paper fet a mà amb tonalitats i gramatges diversos i també els reproduïm fotogràficament per tal d'obtenir el fons de les pàgines de l'àlbum.

- Triem el model que paper cristall que anirà situat entre pàgina i pàgina per tal de protegir les fotos.

- Triem també unes decoracions tipogràfiques per a les cantonades de les pàgines.

- Triem una tipografia adequada a la cronologia del fons (1925-1936).

Amb totes aquestes operacions hem creat un àlbum amb un format i una estètica contemporànies a les imatges que mostrarem.

En tercer lloc seleccionem un centenar d'imatges entre les més de 4.000 d'aquest autor, aptes per a ser penjades a la xarxa. Revisem la documentació de la base de dades, escurcem al màxim possible el peu de foto i les organitzem per blocs temàtics.

En quart lloc afegim unes pàgines extres que són un sumari de continguts i una portada amb el retrat i les dades de l'autor.

Aquest és el procés que hem seguit per "crear" i donar forma al nostre

àlbum, i seguidament entra en acció l'empresa Ad-hoc per virtualitzar el producte.

Imatge de l'àlbum virtual de Francesc Casañas Riera consultable al web de l'Arxiu Històric de Sabadell [<http://www.sabadell.cat/albumfotos/>]

La visualització de l'àlbum virtual de fotografies es fa a través del programa gratuït Silverlight, accessible des de qualsevol sistema operatiu. En el disseny de la pantalla de consulta l'empresa Adhoc Synectic Systems ha incorporat un menú de navegació horitzontal amb elements que faciliten la interacció de l'usuari amb la lupa, el zoom, girar 90 graus la pàgina o desplaçar l'àlbum dins de la pantalla. A més a més, per incrementar la sensació de realisme, a la part central del menú es recrea el procés de passar les pàgines una a una endavant o endarrere només amb el cursor del ratolí.

Cal destacar algunes novetats que en faciliten la usabilitat i potencien la sensació de realisme a l'hora de consultar el producte. En primer lloc, en entrar al web, veiem el lloc de l'àlbum que apareix tancat com si estigués guardat dins d'una lleixa i en clicar amb el ratolí s'obre per la primera pàgina.

Una altra millora és el sumari de continguts que agrupa per blocs temàtics les fotografies consultables a l'àlbum. En escollir-les s'ha intentat reunir una mostra el més significativa possible de la producció de Francesc Casañas Riera. Quan l'usuari selecciona un dels temes l'àlbum s'obre directament per la pàgina escollida

sense la necessitat de girar totes les anteriors. Així, si no es disposa de molt temps, es poden consultar aquells apartats que al visitant li siguin més suggerents. Els temes escollits han estat: El bosc i el castell de Can Feu (un dels espais més emblemàtics de Sabadell), govern de la ciutat, excursionisme, urbanisme, oci i festes populars, art religiós i religiositat, actes i conferències, esports, indústries i tallers i arts i oficis.

Un altre dels elements més destacables de l'àlbum virtual de fotografies de Francesc Casañas Riera és que en seleccionar una de les imatges, aquesta es pot ampliar a nivells que permeten observar qualsevol dels detalls de la fotografia sense perdre qualitat. Tot això és possible preservant la informació associada amb un peu de fotografia i bloquejant el fitxer digital perquè aquest no pugui ser descarregat.

Finalment, la consulta de l'àlbum s'acompanya i amenitza amb uns temes musicals de reconeguts compositors contemporanis a Francesc Casañas com Francis Popy, Franz Crumit o George Gershwin escollits amb l'assessorament del professor Bernat Castillejos, director de la Banda Municipal de Sabadell.

La suma de totes les opcions amunt esmentades converteix aquest producte en únic en el sector del patrimoni fotogràfic. L'Arxiu Històric de Sabadell aconsegueix comunicar de forma innovadora a través d'un entorn web un dels seus fons més valuosos i l'empresa Adhoc Synectic Systems innova en el sector mostrant tot el seu potencial.

Ampliació d'una de les terrasses del Castell de Can Feu després de ser

seleccionada dins de l'àlbum virtual de fotografies.

L'autor triat

Francesc Casañas i Riera (Sabadell, 1890-1969), industrial de cordes i cordills, va compaginar la seva feina amb l'amor per la fotografia. La seva intensa dedicació es va manifestar en tres àrees ben determinades: el reportatge gràfic, la fotografia artística i patrimonial i la fotografia documental ciutadana.

Va ser un dels primers reporters gràfics de Sabadell i publicà imatges a revistes de l'època. A Barcelona: La Tribuna, El Día Gráfico, La Formiga d'Or, Diario de Barcelona, La Vanguardia, D'ací d'allà. A Madrid: l'ABC, Mundo Gráfico, Blanco y Negro. I a Màlaga: La Ilustración. Signava els reportatges amb l'acrònim Francari.

Amb el seu inseparable amic Lluís Mas Gomis, i dins el marc de les nombroses activitats organitzades per l'Acadèmia Catòlica, va crear l'Inventari Iconogràfic del Vallès, format per fotografies d'art religiós realitzades durant anys en esglésies, petites parròquies i ermites de la comarca. Molts d'aquests objectes van desaparèixer durant la Guerra Civil, de manera que l'única referència actual que ens en queda són les seves fotografies.

Pel que fa a Sabadell, la seva producció de fotografia ciutadana és el millor i quasi únic testimoni que tenim de la ciutat i la vida social des de la dècada de 1910 fins a la Guerra Civil. Els fotògrafs contemporanis seus eren més aviat professionals amb estudi i no "sortien al carrer". En Francesc Casañas Riera era conegut per anar a tot arreu carregat amb grans càmeres, flaixos i negatius de vidre per retratar tota mena d'esdeveniments ciutadans.

La seva producció s'inicia el 1909 i dura fins al 1936, quan, en esclatar la Guerra, es destrueix part del seu arxiu particular de negatius. La resta van ser dipositats pels responsables de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament a l'aleshores Museu de la Ciutat (actual

Museu d'Història de Sabadell), fet que demostra que la vàlua del seu treball com a fotògraf era prou coneguda entre els intel·lectuals i polítics del moment. Acabada la Guerra, Francesc Casañas Riera no va continuar l'activitat com a fotògraf, però va dedicar temps i esforços a conservar, endreçar i refer el seu arxiu. Quan va morir, la seva vídua i fills van cedir-lo al Museu. Actualment els originals fotogràfics es conserven a l'Arxiu Històric de Sabadell i constitueixen una de les joies del patrimoni documental sabadellenc. Gràcies al seu treball d'enorme qualitat tècnica i gran bellesa, estètica podem gaudir actualment d'una visió prou àmplia i directa de com eren la societat i la nostra ciutat fa més de 70 anys, com també de la gran transformació, sobretot urbanística, que ha sofert.

---

¹ <http://quijote.bne.es/libro.html> [consulta 30-07-2012]

² <http://www.icc.cat/cat/Home-ICC/Informacio-corporativa/Actualitat/Geographia-de-Ptolemeu-ara-en-format-digital> [consulta 30-07-2012]

³ http://ttdownload.bl.uk/app_files/silverlight/default.html?id=38FD72B2-5B98-4FC2-AAAE-98E717E8D512 [consulta 30-07-2012]

Autoretrat de Francesc Casañas Riera, abans de 1936. [FCR01964]

En resum, aquest àlbum virtual de fotografies és un bon exemple de les sinèrgies i avantatges que pot oferir la col·laboració i intercanvi entre el sector privat (Adhoc Synectic Systems) i públic (Arxiu Històric de Sabadell). En aquest cas, ambdós compartim l'objectiu de comunicar i difondre de manera actual els fons fotogràfics, i aportar a més una gran qualitat en la resolució i visualització de les imatges.